

TIL KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH: YANGI DARSLIKLAGA
E'TIBOR

Gulnozahon Adkhamovna Madrximova

Andijon davlat texnika instituti

E-mail: guliadxamovna88@mail.com

Annotatsiya: global aloqa va ta'lim tizimlarining tezkor rivojlanishi sharoitida til ko'nikmalari tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu maqolada zamonaviy darsliklarning o'quvchilarning til kompetensiyasini oshirishdagi o'rni tahlil qilinadi. Darsliklarning tuzilishi, mazmuni va pedagogik yondashuvlari, ayniqsa, tinglash, gapirish, o'qish va yozish ko'nikmalariga qanday ta'sir ko'rsatishi o'rganiladi. Tadqiqotda yangi darsliklarga kommunikativ, raqamli va madaniyatlararo elementlarning kiritilgani hamda bu darsliklarning globalizatsiyalashgan dunyoda o'quvchilar ehtiyojlariga qanday mos kelishi ko'rsatiladi.

Kalit so'zlar: til ko'nikmalari, darslik yaratish, kommunikativ yondashuv, raqamli ta'lim, til ta'limi

Аннотация: В условиях стремительного развития глобальных систем связи и образования языковые навыки приобретают всё большее значение. В данной статье анализируется роль современных учебников в повышении языковой компетенции учащихся. Рассматривается, как структура, содержание и педагогические подходы учебников влияют, в частности, на развитие навыков аудирования, говорения, чтения и письма. В исследовании показано, как в новые учебники интегрируются коммуникативные, цифровые и межкультурные элементы, а также как эти учебники соответствуют потребностям учащихся в глобализированном мире.

Ключевые слова: языковые навыки, разработка учебников, коммуникативный подход, цифровое образование, языковое обучение

Abstract. In the context of rapidly developing global communication and education systems, language skills are becoming increasingly important. This article analyzes the role of modern textbooks in enhancing students' language competence. It examines how the structure, content, and pedagogical approaches of textbooks influence key skills such as listening, speaking, reading, and writing. The study highlights the incorporation of communicative, digital, and intercultural elements into new textbooks and shows how these materials align with learners' needs in a globalized world.

Keywords: language skills, textbook development, communicative approach, digital education, language learning

Til ta'limi o'quvchilarga global aloqalar uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. So'nggi yillarda ta'limdagi o'zgarishlarga javoban

zamonaviy darsliklar jiddiy yangilandi. Endilikda darsliklar faqat grammatik qoidalar to'plami emas, balki interaktiv, o'quvchiga yo'naltirilgan va haqiqiy til muhitiga asoslangan vositaga aylandi. Ushbu maqolada yangi darsliklarning rivojlanishi va ular orqali o'quvchilarning til ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'рни o'rganiladi. Tahlil ikkinchi tilni o'rgatish bo'yicha zamonaviy nazariyalar va o'qitish metodikalari asosida olib boriladi.

Mazkur tadqiqot quyidagi asosiy pedagogik nazariyalarga tayanadi:

1) Kommunikativ til o'rgatish (CLT): tilni o'rganishda muloqot vositasi va maqsad sifatida yondashiladi.

2) Vazifaga asoslangan o'qitish (TBLT): o'quvchilarni haqiqiy vazifalar orqali tilga jalb qilishga asoslanadi.

3) Ko'p savodxonlik va raqamli pedagogika: multimodal va texnologik resurslardan foydalanishga urg'u beradi.

Ushbu yondashuvlar yangi darsliklarning til ko'nikmalarini rivojlantirishdagi ahamiyatini baholashda asos bo'lib xizmat qiladi.

Zamonaviy darsliklar an'anaviy darsliklardan bir qator jihatlari bilan farq qiladi:

- Ko'nikmalar integratsiyasi: tinglash, gapirish, o'qish va yozish har bir bo'limda bog'langan holda beriladi.

- Raqamli komponentlar: mobil ilovalar, onlayn platformalar va interaktiv mashqlar mavjud.

- Madaniyatlararo mazmun: turli xalqlarning madaniyatlari bilan tanishtiradi.

- O'quvchi mustaqilligini rag'batlantirish: loyihalar, mulohazalar va baholash orqali mustaqil o'rganishga undaydi.

Masalan, *English File*, *Speakout* va *Cambridge Empower* kabi mashhur darsliklarda real hayotiy dialoglar, podkast mashqlari va sun'iy intellektga asoslangan talaffuz mashqlari mavjud.

Til ko'nikmalarini rivojlantirish: batafsil ko'rinish

Tinglash

Zamonaviy darsliklar real kontekstlarda yozib olingan audioni o'z ichiga oladi. Bu turli aksent va ohanglarni tushunish qobiliyatini oshiradi.

Gapirish

Rollarni o'ynash, bahs-munozaralar va suhbat simulyatsiyalari darslarga kiritilgan. Talaffuzni o'rganish maxsus ilovalar bilan qo'llab-quvvatlanadi.

O'qish

Faqat adabiy matnlar emas, balki bloglar, maqolalar va ijtimoiy tarmoqlar mazmuni ham kiritilgan.

Yozish

Zamonaviy darsliklarda janr asosidagi yozish (email, hisobot, hikoya) va yozish jarayoni bosqichlari (rejali yozish, tahrir, baholash) qo'llaniladi.

Empirik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy darsliklar:

1. Motivatsiyani oshiradi, chunki mavzular va dizaynlar qiziqarli;
2. Tilni yaxshiroq o'zlashtirishga yordam beradi, chunki kontekstual o'rganish mavjud;
3. Madaniyatlararo tushuncha beradi, turli global kontekstlarni ochib beradi;
4. Imtihon natijalarini yaxshilaydi, chunki ko'pchilik darsliklar IELTS, TOEFL kabi

testlarga moslashtirilgan.

Zamonaviy darsliklarning ijobiy tomonlarga qaramay, ularda ba'zi muammolar mavjud:

- Mavjudlik muammosi: zamonaviy darsliklar qimmat yoki ayrim hududlarda raqamli imkoniyatlar cheklangan bo'lishi mumkin.
- O'qituvchilarni tayyorlash: o'qituvchilar raqamli vositalardan foydalanish uchun tayyorgarlik ko'rishi kerak.
- Madaniy moslik: global kontent ayrim mahalliy madaniy va til jihatlarini e'tiborsiz qoldirishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy darsliklar til o'rganish jarayonida muhim vositaga aylangan. Ular nafaqat an'anaviy bilimlarni, balki hayotiy ko'nikmalarni ham shakllantirishga xizmat qiladi. Yangi darsliklar orqali tinglash, gapirish, o'qish va yozish kabi asosiy til ko'nikmalarini kompleks tarzda rivojlantirish imkoni yaratiladi. Ularning interaktivlikka, kommunikativlikka, madaniyatlararo muloqotga va raqamli resurslardan foydalanishga asoslanganligi o'quvchilarning tilni real hayotda samarali qo'llay olishiga zamin yaratadi. Shuningdek, zamonaviy darsliklar o'quvchi markazli yondashuvni qo'llab-quvvatlashi, motivatsiyani oshirishi va o'z-o'zini rivojlantirishga yo'naltirishi bilan ajralib turadi. Biroq ularning samarali qo'llanilishi uchun o'qituvchilarning malakasi, texnologik imkoniyatlarning mavjudligi va darsliklarning madaniy mosligi ham muhim ahamiyat kasb etadi. Shunday ekan, til ta'limida yuqori natijalarga erishish uchun yangi darsliklar imkoniyatlaridan to'liq va maqsadga muvofiq foydalanish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Richards, J. C. (2006). *Communicative Language Teaching Today*. Cambridge University Press.
2. Nunan, D. (2004). *Task-Based Language Teaching*. Cambridge University Press.
3. Hockly, N., & Dudeney, G. (2018). *Digital Literacies*. Routledge.
4. Tomlinson, B. (2012). *Materials Development for Language Learning*. Bloomsbury Academic.
5. Council of Europe. (2020). *Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) – Companion Volume*. Strasbourg.

